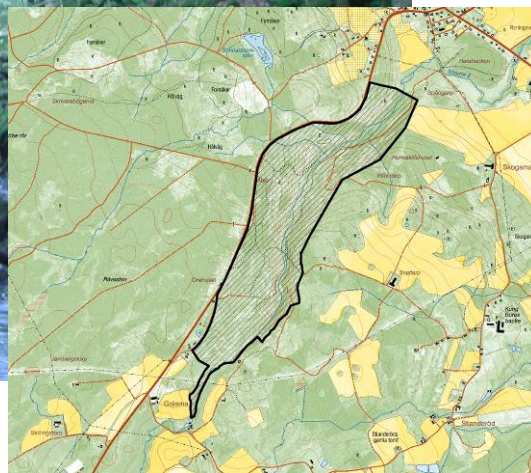

Bevarandeplan för Natura 2000-område Mjöåns dalgång SE0420204

Mjöåns dalgång Foto: Kristian Nilsson

Grunduppgifter om Mjöåns dalgång

Län: Skåne
 Kommun: Kristianstad
 Läge: 2 km SV om Östra Sönnarslöv
 Markägare: Enskild, Naturvårdsverket
 Areal: 90,9 ha
 Skyddsform: Saknas
 Bakgrund: pSCI beslutat av Regeringen 1998-01.
 SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.
 Fastställt och kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2014-05-23 samt
 2016-12-16 respektive 2016-12-30
 Ny avgränsning av N2000-området beslutad av Regeringen 2006-05
 Reviderad: Förslag till bevarandeplan; 2010-03 och 2016-03-18

Länsstyrelsen
Skåne

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG) och Art- och Habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG).

Vad är en bevarandeplan?

Till varje område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området.

Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området..

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att *naturtyper* och *arter* som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en *naturtyp* kan gynnsam bevarandestatus innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en *art* innebär gynnsam bevarandestatus att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt . Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

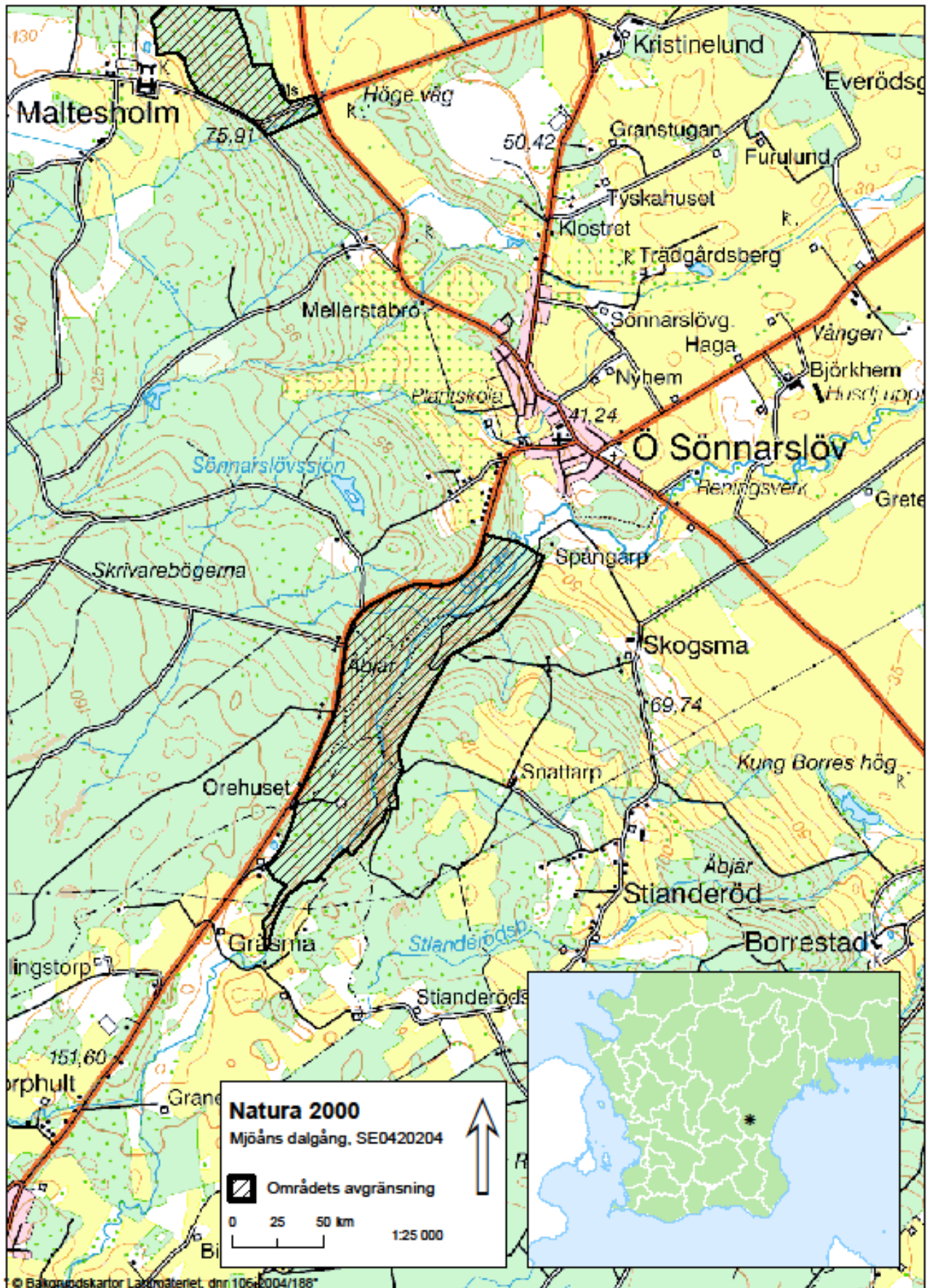
Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/n2000 eller telefon 010-224 11 00
Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

Områdesbeskrivning	5
Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000	6
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	7
Bevarandemål	7
Målandikatorer	8
Areal	8
Ekologiska strukturer och funktioner.....	8
Typiska arter för naturtyperna	9
Natura 2000-arter.....	9
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus	11
Naturtyper.....	11
Arter.....	12
Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus	13
Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?	14
Skydd och bevarandeåtgärder	15
Skydd och regleringar.....	15
Bevarandeåtgärder	16
Uppföljning	17
Övrigt	17
Referenser	17
Bilagor	18
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000	19
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan	20
Bilaga 3, Rödlistade arter i Natura 2000-naturtyperna 2010	21

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Mellan Huaröd och Östra Sönnerslöv i södra delen av Kristianstads län ligger Natura 2000-området Mjöåns dalgång. Området är en del av Linderödsåsens sluttningar. Området är dock relativt plant förutom i branterna ned mot Mjöån. Jordarten består av morän. Bergarten består av ortognejs och gnejs.

Området är idag helt och hållet skogsbevuxet med ädellövskog, huvudsakligen bok, och består av en nedskuren bäckravin. Skogen innehåller väldigt mycket gamla, grova träd och senvuxna träd samt en stor mängd av död ved i form av högstubbar och lågor.

Insektslivet är rikt.

Mjöån meandrar sig fram i botten av bäckravinen. Dess värden vad gäller bottenfauna och fisk är mycket höga, t.ex. finns både stationär och havsvandrande laxfiskar. Längs ån är luftfuktigheten hög som gör att en mångskiftande kryptogamflora finns.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Natura 2000-området Mjöåns dalgång har gränsjusterats och utökats med den norra delen sedan förra bevarandeplanen skrevs.

Mjöåns dalgång låg på gränsen mellan skogsbygd och risbygd under 1700-talet. Skogsbygden grundade sin försörjning på skogen. Pengar till skatt, utsäde och andra produkter erhöles genom försäljning av skogsprodukter såsom virke, ris, träkol, tjära, träslöjder m.m. I risbygden var betesmarkerna som störst och deras huvudnäring utgjordes varken av skog eller spannmål, utan av boskapsavel.

På den skånska recognosceringskartan från 1812-1820 ser man att en del lövskog beväxte åsen och vid vattendraget i norr fanns våtmarker.

På den gamla ekonomiska kartan från 1930 ser man att nästan allt var skog, främst lövskog men en del barrskog fanns i norra delen av området.

I mitten av området fanns några åkerstycken, de är idag planterade med löv, bl.a. ek. Ån hade på 1930-talet gjort en del extra bågar jämfört med i dag. På kartan benämns området som Åbjär.

En liten bit i norr var betesmark i början av 1900-talet och i angränsande område (utanför Natura 2000-området) fanns ängsmark.

Även under senare tid har det funnits en del granplanteringar men mycket har tagits bort för att lämna plats till små gläntor. Några större granplanteringar och en mindre lärkplantering finns fortfarande.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök under växstsäsongen år 2008.

Tabell 1. Mjöåns dalgång naturtyper med arealer 2008 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha)	
	Fullgod	Icke fullgod
*Lövsumpskog (9080)	0,40	-
Näringsfattig bokskog (9110)	14,52	8,15
Näringsrik bokskog (9130)	1,17	0,80
*Svämlövskog (91E0 el. 9750)	-	0,37
Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)	-	0,78
Total areal naturtyper	26,16	
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000		
Utvecklingsmarker		
Lövsumpskog (9080)	0,55	
Näringsfattig bokskog (9110)	26,36	
Total areal utvecklingsmarker	26,91	
Arter	Bevarandestatus	
Tjockskalig målarmussla (<i>Unio crassus</i> , 1032)	Icke fullgod	
Utter (<i>Lutra lutra</i> , 1355)	Icke fullgod	

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatsdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området Mjöåns dalgång är att bevara en ädellövsskog med naturskogsliknande karaktär med mycket död ved och vidkroniga träd. De i området ingående Natura 2000-naturtyperna och typiska arterna ska ha gynnsam bevarandestatus. De naturtyper som finns är lövsumpskog (9080), Näringsfattig bokskog (9110), Näringsrik bokskog (9130), Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260) samt Svämlövskog (91E0). Den sist nämnda är prioriterad av EU medan Länsstyrelsen vill prioritera trädvärden med grova, vidkroniga träd, senvuxna träd samt död ved i alla ädellövsskogsnaturtyperna. Vattendragets värden vad gäller bottenfauna och fisk är mycket höga, t.ex. finns både stationär och havsvandrande laxfiskar. Natura 2000-arterna tjockskalig målarmussla och utter finns i ån. Längs ån är luftfuktigheten hög vilket gör att mycket kryptogamer finns i området. Även vattendraget är prioriterat.

Motivering; Området är belägen i den översta delen av en nästan tre km lång ravin. Omgivningarna runt ån domineras av bokskog, vissa mycket gamla, andra delar har tydliga tecken på sena skogsbruksåtgärder och därför saknar de ursprungliga värdena gällande flora och fauna. Biodiversiteten är mycket hög och består bl.a. många arter av sällsynta fåglar, mollusker, insekter, lavar och kärlväxter, som alla är beroende av den höga luftfuktigheten och skuggiga livsmiljöer. Vattendraget Mjöån utgör en av de mest värdefulla lokalerna för öring i Skåne.

Bevarandemål

Natura 2000-området Mjöåns dalgång består av ädellövskog och fuktigare skogar och skogen är präglad av att det i den nedskurna bäckravinen endast gjorts få skogliga ingrepp och ett naturskogsliknande tillstånd har bildats med mycket död ved och en del senvuxna träd. Skogen i Mjöåns dalgång har en lång kontinuitet som skog vilket har skapat goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald med höga naturvärden. Andelen död ved ska ökas liksom antalet grova träd. Skogen får utvecklas i huvudsak utan större ingrepp. Produktionsskogsbruk får ej förekomma. Naturvårdsåtgärder såsom borttagande av granföryngring, försiktigt friställande av äldre värdefulla träd samt åtgärder som gynnar föryngring kan dock ske. Äldre träd och grova träd bevaras. Flerskikthet eftersträvas. Typiska arter som rosa lundlav, platt fjädermossa, bokvårtlav, lundslok myskmadra och storrams ska finnas i ädellövskogen.

I svämlövskogen (91E0) och i lövsumpskogen (9080) så måste hydrologin vara ostörd och översvämningar ska ske regelbundet. Socklar ska bevaras. Typiska arter som rutlungmossa, skärmstarr, gullpudra och bäckbräsma ska finnas i de fuktigare skogarna. Arterna tjockskalig målarmussla och uttern ska finnas i livskraftiga populationer i vattendraget. Signalkräfter ska undvikas att utplantera för att inte minska antalet målarmusslor. Skyddande vegetation med buskar och träd ska finnas vid vattendraget för uttern. Vattendragets typiska arter öring, elritsa, bäcknejonöga ska finnas i vattendraget. Vattendraget ska ha god status vad gäller vattenståndsvariationer. Vid bevattning undviks erosion av finkornig sand. Naturtypernas arealer ska minst omfatta nedanstående arealer.

Målandikatorer

För Mjöåns dalgång innebär detta följande målandikatorer:

Areal

- Naturtypen lövsumpskog (9080) skall utgöra en areal på minst 0,4 ha, men utvecklingsmarken på 0,6 ha ska på sikt utvecklas mot 9080.
- Naturtypen näringsfattig bokskog (9110) skall utgöra en areal på minst 23 ha, men utvecklingsmarken på minst 26 ha ska på sikt utvecklas mot 9130.
- Naturtypen näringsrik bokskog (9130) skall utgöra en areal på minst 2 ha.
- Naturtypen vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260) skall utgöra en areal på minst 0,8 ha.

Ekologiska strukturer och funktioner

Ädellövskogen (9110, 9130)

- Död ved i olika dimensioner och i olika nedbrytningsstadier sparas och forslas inte bort från området.
- Grov död ved (grövre än 50 cm i diameter) skall finnas kontinuerligt i form av lågor, torrakor, döda, stående träd, träd med döda grenar och högstubbar och volymen död ved ska i genomsnitt uppgå till minst 40 m³/hektar för att området ska kunna upprätthålla långsiktigt livskraftiga populationer av flera rödlistade arter.
- Antalet ädellövsträd med en minimiålder på 150 år uppgår till mer än 7 st/ha. De gamla träden ska omfatta både grova träd och tunna senvuxna träd.
- Att skogen får utvecklas utan större ingrepp. Naturvårdsåtgärder såsom borttagande av granföryngring och försiktigt friställande av äldre värdefulla träd kan dock ske.
- Gamla och grova träd får inte avverkas.
- Olikåldrighet i bestånden eftersträvas
- I bokskogen ska nyckelarterna i trädsikten finnas i minst två skikt där den undre skikthöjden är högst ½ av den övre. I alla skikt skall nyckelarterna utgöra minst 50% av skiktet. Bok utgör nyckelart i bokskogshabitaten (9110, 9130).

- Skogarnas betydelse för naturupplevelser och friluftsliv ska tas till vara.

Triviallövskogen (9080, 91E0)

- I lövsumpskogar (9080) och i svämlövskogen (91E0, 9750) ska hydrologin vara ostörd.

Vattendraget

- Vattendraget ska ha god status vad gäller vattenståndsvariationer enligt vattendirektivets bedömningsgrunder.
- Det ska finnas skyddande träd och buskar vid vattendraget för uttern

Typiska arter för naturtyperna

Lövsumpskog (9080)

- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. De typiska arterna skärmstarr, bäckbräsma, gullpudra och rutlungmossa har påträffats

Näringsfattig bokskog (9110)

- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. De typiska arterna platt fjädermossa, porella sp. Ulota, fällmossa, stor knopplav, bokvårtlav, grymig filtlav, lunglav, rosa lundlav, bokkantlav, havstulpanlav har påträffats

Näringsrik bokskog (9130)

- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. De typiska arterna myskmadra, gulplister, storrams, lundslok, skogsbingel, platt fjädermossa, klippfrullania, Ulota sp, Porella sp., trubbfjädermossa, bokvårtlav, havstulpanlav har påträffats.

Svämlövskog (91E0 el 9750)

- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. Den typiska arten Porella sp. har påträffats.

Vattendrag (3260)

- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. De typiska arterna öring, elritsa, bäcknejonöga och tjockskalig målarmussla finns i Mjöån.

Natura 2000-arter

- Tjockskalig målarmussla ska finnas i livskraftiga populationer. Reproduktion ska förekomma och åldersstrukturen skall vara naturlig.
- Vattendraget i Mjöåns dalgång där tjockskalig målarmussla finns ska ha naturlig vattenregim och hålla naturliga fiskbestånd.
- Vid bevattning undviks erosion från finkornig sand i största möjliga mån.

- Ingen ytterligare utsättning av signalkräfta görs. Kräftorna äter upp de unga musslorna.
- Skyddande vegetation som träd och buskar bevaras längs med vattendraget för utterns skull
- Minskade utsläpp av miljögifter, speciellt organiska klorerade föreningar behövs för utterns fortlevnad
- Fällor och fiskeredskap bör ses över så att ingången inte är för stor så att uttern kan fastna och dö i fällan.
- Eventuellt så bör utterpassager göras under vägen om det visar sig att utter trafikdödas i området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Näringsfattig bokskog (9110)

Större delen av området utgörs av naturtypen näringsfattig bokskog och vegetationsmässigt är det bokskog av ris-kruståtel-typ (2.2.2.1). Bokskogen är av variabel ålder där skogen i branterna är äldst och dess medelålder anses vara mellan 76-125 år. En del bestånd är flerskiktade. Bitvis finns det mycket blockig mark och bergbranter. Det är också här man finner mest död ved i form av fallna träd, torrakor, grov död ved och träd med grova döda delar samt hålträd med mulm. Mängden död ved anses vara måttlig (5-15m³/ha). Det finns också tämligen allmänt med senvuxna träd. Grova träd bedöms det dock endast finnas enstaka exemplar av (ca 2/ha). Artrikedomen och dessa strukturer gör att branterna anses vara i fullgod bevarandestatus. Fältskiktet är sparsamt och utgörs huvudsakligen av fläckvis kruståtel med en del ekorrbär, blåbär, skärmstarr, myskmadra, lundslok, trolldruva, springkorn, murgröna, bergslok, majbräken, stor häxört och harsyra.

På träd och block växer mycket mossor och lavar som trivs bra i det luftfuktiga mikroklimatet nere vid ån. Arter som porella sp. platt fjädermossa, lunglav, rosa lundlav, stor knopplav, bokkantlav och bokvärtlav är några exempel.

Svampar som koralltaggsvamp, fjällsopp, cinnoberspindling, igelkottstaggsvamp och kortfotkremla finns också. Förutom bok finner man enstaka exemplar av bland annat avenbok, ask, gran, björk, ek, lind och hassel. På de plana ytorna finner man en hel del gläntor i bokskogen varav en del tidigare varit granplanterade.

Det bestånd som anses vara i ickefullgod bevarandestatus är yngre än de andra bestånden och det finns också mindre död ved där.

Utvecklingsmark med näringsfattig bokskog som på längre sikt kan bli naturtyp finns. De består idag av yngre skog med endast lite död ved och där grova och gamla träd saknas eller endast finns som enstaka exemplar. Man kan oftast se en kraftig påverkan av skogsbruk där.

Näringsrik bokskog (9130)

Längre ner mot ån finner man mindre partier med näringsrik bokskog. Vegetationstypen är bokskog av lågört-typ (2.2.2.2). Bokskogen är av varierande ålder men enskiktad. Död ved finns av bl.a. torraka, grov död ved, ädellövträd med grova delar samt hålträd med mulm men det varierar hur mycket. Enstaka grova träd förekommer, vissa är vidkroniga och spärrgreniga, gamla senvuxna träd finns men oftast i mindre mängd. Skogen är blockrik med förekomst av bergbranter. Trädslag som finns är förutom bok även ask och avenbok. Fältskiktet består av arter som t.ex. myskmadra, gulplister, majbräken, storrams, lundslok och skogsbingel. Mossor och lavar på träd och block består av trubbfjädermossa, platt fjädermossa, stubbspretmossa, vågig sidenmossa, havstulpanlav, savlundlav och klippfrullania m.m.

Lövsumpskogen (9080)

I ett mindre parti i hedbokskogen finner man en mindre lövsumpskog med al (vegetationstyp sumpalskog av ört-typ, 2.2.4.3). Vatten trycker fram och mossbildningen är tydlig. Växter man finner här är bland annat skärmstarr, bäckbräsma, gullpudra, strutbräken, strätta, majbräken, stor häxört samt rutlungmossa. Det finns måttligt med död ved (5-15 m³/ha) och enstaka grova och gamla träd. Utvecklingsmarken har kal knipprot, lundelm, trolldruva och ramslök. Träden är dock unga där och det finns bara lite död ved. Det saknas dessutom grova och gamla träd.

Svämlövskogen (91E0)

Närmast ån i söder där marken blir plan och översvämningar sker finner man naturtypen svämlövskogar. Träd- och buskskiktet består huvudsakligen av al med enstaka ask, hägg, rönn. I fåltskiktet finner man röda vinbär, älgört, skogsbingel, gulplister, stor revmossa, porellor, skrifflav och nejlikrot. Området har rikligt med död ved bestående av torrakor och ädellövskog med grova delar. En del grova vidkroniga, spärrgreniga träd finns liksom en del gamla träd. Skogen är enskiktad och medelåldern är ung (50-75 år) vilket bidrar till att den har icke-fullgod bevarandestatus. Området verkar ha betats förr.

Vattendraget (3260)

Mjöån har fått bibehålla det mesta av sitt ringlande lopp. Så mycket som ¾-delar av Mjöåns huvudfåra är naturlig eller endast försiktigt rensad. Åns vatten är strömmande inom Natura 2000-området.

Ån hyser väldigt höga naturvärden, här finns t.ex. kungsfiskare, jättemöja, öring, bäcknejonöga, elritsa, lake och tjockskalig målarmussla. Öringen anses ha bra uppväxtområde och tämligen bra lekområden inom Natura 2000-området. Ett vandringshinder finns i södra delen av området.

Livsmiljöerna har påverkats negativt pga dikning i skogsmark, markavvattning och rensning m.m. så att vandringsfiskar inte har kunnat nå sina lekområden och att den tjockskaliga målarmusslan inte föryngras. Den ekologiska statusen för vattendraget är god men en del övergödning av fosfor och kväve, förekomst av främmande arter som vattenpest och signalkräfta, vattenuttag från bäcken samt kemisk status gör att vattendraget anses vara i icke fullgod bevarandestatus. Detta gäller för Mjöån i sin helhet och alltså inte bara inom Natura 2000-området, där ån har ett naturligt förlopp utan rensning.

Arter**Tjockskalig målarmussla**

Den tjockskaliga målarmusslan förekommer främst i rinnande vatten både i större åar och i mindre bäckar, i huvudsak på sand- och grusbotten. Även ett fåtal förekomster i

sjöar är kända men dessa ligger oftast i anslutning till in- och utflöden. Artens ekologiska krav överensstämmer i stort med flodpärlmusslans och den livnär sig liksom denna genom filtrering.

De befruktade äggen utvecklas i hondjurens gälar varefter de utstöts som glochidielarver. Dessa fäster sig i gälarna på värdfiskar där de genomgår ett parasitiskt stadium under 4–5 veckor. Vilken fiskart som fungerar som huvudvärd i Sverige är oklart, men möjliga arter är bl.a. stensimpa och elritsa. De små ungmusslorna lever under flera år nedgrävda i bottensedimentet. Musslorna kan uppnå den höga åldern av 50 år, och skalen är därigenom viktiga indikatorer på t.ex. vattenmiljön.

Genom sin betydligt mindre utbredningsareal och att reproduktion troligen förekommer i relativt få populationer är arten betydligt mer hotad än flodpärlmusslan.

Musselpopulationerna kan kvarleva i årtionden i vattendrag där värdfiskarna försvunnit, men dör dock sakta ut på grund av utebliven reproduktion.

I området är erosion av mycket finkornig sand från omgivande marker ett problem för musslan. Erosionen förvärras vid hög nederbörd eller vid bevattning.

Utter

Fram till 1950-talet var uttern vanlig i hela Sverige förutom på Gotland men sedan minskade den drastiskt både till antal och i utbredning. Utdikning/reglering av vattendrag samt miljögifter som PCB anses vara orsaken till minskningen. Nu har uttern återhämtat sig något men höga halter av "nya miljögifter" såsom PFOS (finns i Gore tex-material) och PBDE (finns i flamskyddsmedel i datorer och TV-apparater) har uppmätts i uttrar och vad dessa halter innebär för arten vet vi inte.

Optimala miljöer för arten är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättfångad föda året runt och som har tillgång till platser där den kan vila ostört, föda upp ungar etc. Födan domineras av fisk som lake, simpor och karpfiskar. Arten är rödlistad i hotkategorin VU (Sårbar). Ofta kan utter fångas i minkfällor och dylikt då ingångshålet är för stort. En stor andel uttrar dör varje år i trafiken.

Jakt på utter är förbjudet sedan slutet av 1950-talet.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.

För att områdets naturtyper skall ha gynnsam bevarandestatus gäller bland annat att:

- Det i ädellövskogen inte förekommer något produktionsinriktat skogsbruk, Naturvårdsanpassad skogsbruk kan dock brukas, dock inte i branter och annan terräng där inget skogsbruk funnits tidigare. Områden med svårforcerad terräng

och som därmed har skog med lång kontinuitet lämnas i stort orört men gallringar av bok görs.

- Kontinuitet av bok och andra lövträd av en varierande ålder, inklusive gamla träd finns. Objekt av denna typ har ofta höga naturvärden kopplade till naturskogsartade förhållanden.
- Ersättningsträd för de grova träden planeras in vid naturvårdsinriktade plockhuggningar.
- Död ved; grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier förekommer samt att gamla, grova samt senvuxna träd sparas då de är viktiga för epifytiska lavar, mossor och svampar, samt för insekter och landmollusker.
- Naturtypens naturvärden utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik vilket omfattar störningar, som t.ex. stormfällningar och insektsangrepp.
- Hydrologin är opåverkad.
- Att gran, andra barrträd eller andra främmande trädslag endast förekommer sparsamt i området och på lång sikt successivt avvecklas.
- För alla naturtyper i området gäller i princip att de får utvecklas utan större ingrepp. Naturvårdsåtgärder såsom borttagande av granföryngring och försiktigt friställande av äldre värdefulla träd kan dock få ske.
- Att ingen buskröjning sker.
- Att skyddande vegetation, buskar och träd bevaras utmed vattendraget hjälper uttern.
- Att skapa utterpassager vid vägar med hög trafikintensitet och hög hastighet minskar andelen uttrar som trafikdödas.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

De största riskerna för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Produktionsinriktat skogsbruk i, och ofta även i anslutning till ett objekt. Skogsbruket leder till att värdefulla element och strukturer försvinner, samt kan även leda till uttorkning genom ändrade markförhållanden och hydrologi. Det innebär i sin tur att många arter knutna till naturtypen har svårt att överleva. Slutavverkningar innebär också en fragmentering av naturtypen.
- Avverkning av träd och bortplockning av död ved.
- Förändringar i skogens slutna karaktär som påverkar kryptogamer, både lavar och svampar.
- Trädslagsbyte från löv till barrskog eller andra exoter (t.ex. sykomorlönn)
- Brist på gamla men klena, senvuxna bokstammar med röthål, som är mest värdefulla för epifyter.
- Brist och bortplockning på grov och död ved av alla åldrar.
- Igenväxning så att de gamla grova träden utskuggas och dör.

- Transporter genom området som ger upphov till körskador på marken. Trafiken är också ett hot mot uttern.
- Granplantering.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar samt användning av bekämpningsmedel. Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i både fältskikt och bland epifyterna. I delar av landet kan även sur nederbörd påverka förutsättningarna för många arter.
- Markexploatering eller annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, t.ex. skogsplantering, markberedning dikning och täktverksamhet.
- Förändringar i områdets hydrologi. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering.
- Fragmentering som leder till brist på genflöde mellan populationer samt kanteffekter i små objekt.
- Buskröjning .
- Förstörning av sand- och grusbottnar (bl.a. genom felaktiga vattendomar som ålägger muddring och rensning). Erosion vid bevattning eller hög nederbörd.
- Försvinnandet av de fiskarter som fungerar som värdar för det parasitiska stadiet av tjockskalig målarmussla.
- Miljögift som PCB och organiska bromföreningar som PFOS och PBDE påverkar utterns fortplantningsförmåga negativt
- Bifångst av utter i fällor och fiskeredskap

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 §§ miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges

Markägare har rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd och regleringar

Området är skyddat som naturreservat sedan år 2012. I reservatet är skogsbruket reglerat och man får inte avverka buskar och träd eller död ved. Det är också förbjudet att rensa eller göra åtgärder i vattendraget som då kan grumlas. Hydrologin får inte heller ändras. I området är därför de nödvändiga bevarandeåtgärderna helt reglerade.

Bevarandeåtgärder

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Fri utveckling råder på de värdefulla områden men utveckla naturvärdena på de övriga markerna genom att skapa död ved och att barrskog omvandlas till ädellövskog. Även nere vid ån bör befintliga värdekärnor utökas genom att död ved skapas. Vandringshindret vid Gräsma bör tas bort.

Restaureringsåtgärder

Där det inte finns branter eller oländig terräng har ett mer produktionsinriktat skogsbruk bedrivits. Här saknas mycket av de strukturer och funktioner som man vill ha med död ved, gamla och grova samt senvuxna träd. Dessa delar bör inriktas till att endast ha naturvårdande skogsbruk. Skapande av död ved i form av t.ex. högstubbar eller ringbarkning kan behövas.

För att öka mängden bokskog i området bör man på längre sikt ersätta gran- och lärkplanteringar med löv, framförallt bok. Borttagande av gran och lärk minskar också risken för att dessa skall etablera sig i befintlig bokskog, dock anses denna risk ej vara påtaglig i nuläget.

Värdekärnor finns längs ån där mikroklimatet gör att mossor och lavar trivs. Utgå från värdekärnorna och utöka dem genom att skapa död ved i angränsande delar. Tillåt att ersättningsträd till de grova träden etablerar sig. På sikt kan därför värdekärnorna utvecklas så att även delar med lite död ved idag får mer död ved och arterna kan därmed spridas.

Vattenhinder finns vid Gräsma kvarn (utanför N2000-området) som hindrar öring och t.ex. den tjockskaliga målarmusslan att sprida sig. Möjligheter att lösa upp hindret bör utredas och åtgärdas.

Om det visar sig att utter trafikdödas på vägen väster om Natura 2000-området bör man undersöka om utterpassager är möjliga. Idag bör inte detta vara något problem just här eftersom vattendraget ligger nere i bäckravinen och vägen ligger på sluttningen ovanför

men nedströms eller uppströms kan detta vara ett problem. Mjöån har föreslagits som ett nytt Natura 2000-område 2015 men beslut från Regeringen är inte tagit ännu.

Löpande skötsel

Många artrika områden ligger i oländig terräng med branter och stora block och en lång kontinuitet finns då det har varit och är svårt att bedriva skogsbruk där. Områdena kan egentligen betraktas som skogliga impediment och fri utveckling bör ske i dagsläget.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Övrigt

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

- Almlöv K, 2008. Biotopskartering av Mjöån 2008. Länsstyrelsen i Skåne län.
 Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne län om rödlistade arter, GIS-skikt, rödlistan 2000.
- Cederberg B, Löfroth M. (eds) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Flygbilder från 1940-talet, gisskikt, Länsstyrelsen.
- Gärdenfors U. (ed.) 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Kristianstads kommuns översiktsplan. 1989. Kristianstad kommun.
- Länsstyrelsen i Kristianstad län, 1996. Från Bjäre till Österlen, Skånska natur- och kulturmiljöer. Länsstyrelsen i Kristianstad län.
- Länsstyrelsen i Skåne län (2003), Information lagrad i Kartongen (GIS-skiktsgруппerna Miljö resp. Lantbruk)
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.
- Miljön i Kristianstad, 1987. Kristianstad kommun
- Naturvårdsverket. Naturvårdverket förlag.
- Nordiska Ministerrådet 1998. Vegetationstyper i Norden. (ed. Lars Pålsson). TemaNord 1998:510. Nordiska Ministerådets sekretariat.
- VISS – vatteninformationssystem i Sverige, Vattenmyndigheterna och Länsstyrelsen.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Rödlistade arter

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län

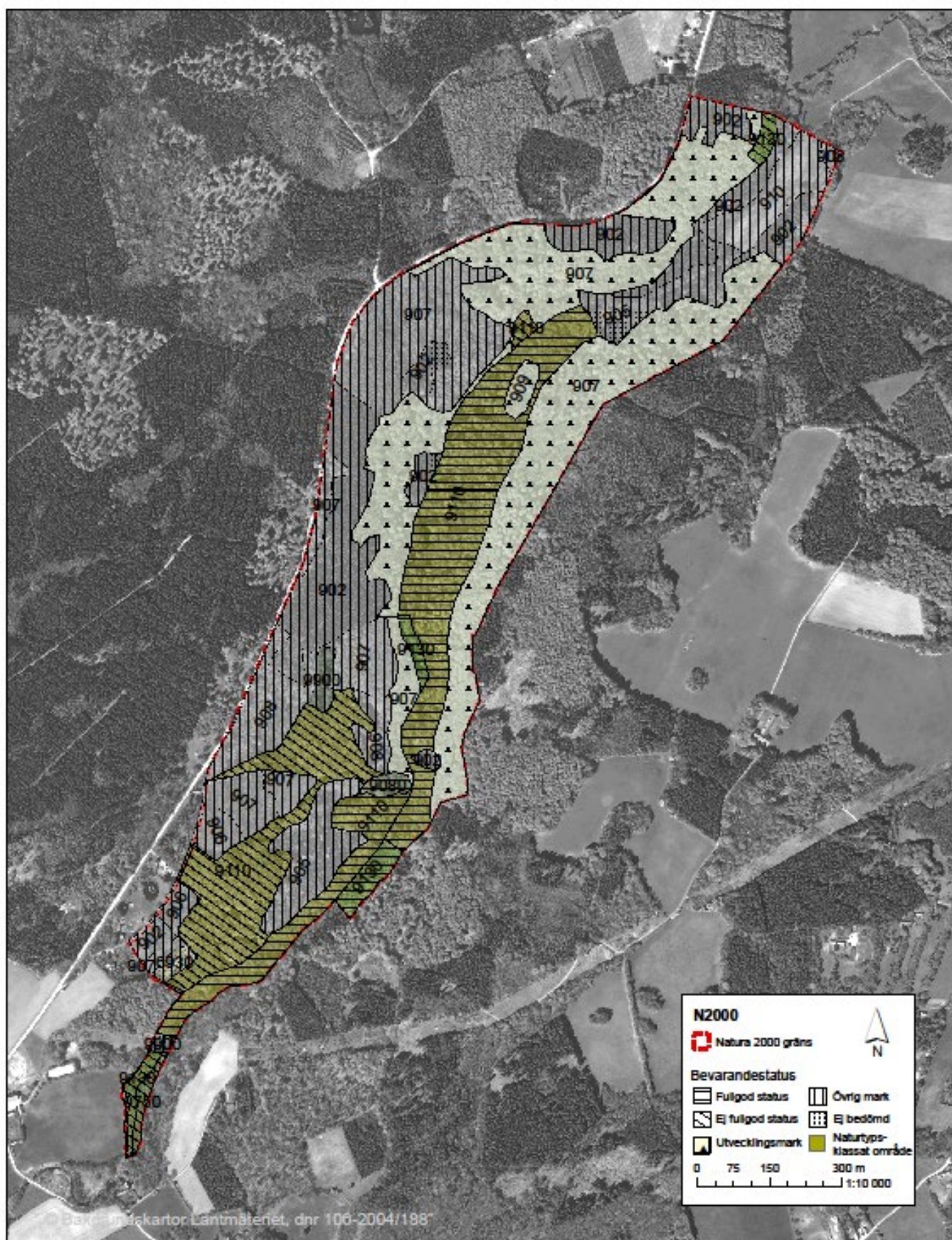
Planförfattare: Marie Löfberg

Senast reviderad 2010-05-07 av Marie Löfberg och 2016-03-15 av Marie Björkander

Bilaga 1. Natura 2000-området Mjöåns dalgång, SE0420204, med naturtyper.

Förteckning över naturtypskoder återfinns i bilaga 2.

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Naturtyper

9080 - Lövsumpskog

9110 - Näringsfattig bokskog

9130 - Näringsrik bokskog

9750 - Svämlövskog

Icke-naturtyper

902 - granskog (>70% gran)

905 - lövblandad barrskog (30-70% löv)

906 - triviallövskog (>70% triviallöv)

907 - ädellövskog (>70% löv och >50% ädellöv)

908 - triviallövskog med ädellövinslag (>70% löv och 20-50% ädellöv)

909 - lövsumpskog (lövskog på blöt mark)

910 -hygge

6930 - Åker

9900 - Ickenatura-skog

Bilaga 3, Rödlistade arter i Natura 2000-naturtyperna 2010

Rödlistade arter placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter. B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
Lövsumpskog (9080)			
-Kärlväxter	kal knipprot	<i>Epipactus phyllanthes</i>	NT
Näringsfattig bokskog (9110)			
-Blötdjur	östspolsnäcka	<i>Bulgarica cana</i>	VU
-Blötdjur	bukspolsnäcka	<i>Macrogastera ventricosa</i>	NT
-Blötdjur	lamellsnäcka	<i>Spermodea lamellata</i>	NT
-Kärlväxter	kal knipprot	<i>Epipactus phyllanthes</i>	NT
-Kärlväxter	skogssvingel	<i>Festuca altissima</i>	NT
-Lavar	rosa lundlav	<i>Bacidia rosella</i>	NT
-Lavar	liten lundlav	<i>Bacidin phacodes</i>	NT
-Lavar	klosterlav	<i>Biatoridium monasteriense</i>	NT
-Lavar	blek kraterlav	<i>Gyalecta flotowii</i>	NT
-Lavar	bokkantlav	<i>Lecanora glabrata</i>	NT
-Lavar	liten ädellav	<i>Mygalaria laureri</i>	EN
-Lavar	stor knopplav	<i>Mycobiombia pilularis</i>	NT
-Lavar	stiftklotterlav	<i>Opegrapha vermicellifera</i>	VU
-Lavar	bokvårtlav	<i>Pyrenula nitida</i>	NT
-Lavar	lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
-Lavar	askvårtlav	<i>Pyrenula nitidella</i>	EN
-Mossor	västlig husmossa	<i>Loeskeobryum brevirostre</i>	NT
-Mossor	stor bandmossa	<i>Metzgeria conjugata</i>	NT
-Svampar	orange kantarell	<i>Cantharellus friesii</i>	NT
-Svampar	fjällig spindling	<i>Cortinarius humicola</i>	VU
-Svampar	Lömsk fingersvamp	<i>Ramaria formosa</i>	VU
-Svampar	Blek fingersvamp	<i>Ramaria fallida</i>	VU
-Svampar	cinnoberspindling	<i>Cortinarius cinnabarius</i>	NT
-Svampar	dystersopp	<i>Porhyrellus porphyrosporus</i>	NT

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
-Svampar	koralltaggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	NT
-Svampar	igelkottsroksvamp	<i>Lycoperdon echinatum</i>	NT
-Svampar	korttfotkremla	<i>Russula curtipes</i>	NT
<i>Näringsrik bokskog (9130)</i>			
-Lavar	savlundlav	<i>Bacidia incompta</i>	VU
<i>Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)</i>			
-Mossor	forsmossa	<i>Cinclidotus fontinaloides</i>	NT
-Mossor	dunmossa	<i>Trichocolea tomentella</i>	NT
-Sländor	saknas	<i>Odontocerum albicorne</i>	NT
-Sländor	saknas	<i>Rhithrogena germanica</i>	NT
-Sländor	vattenmyrlejonslända	<i>Osmylus fulvicephalus</i>	NT
-Däggdjur	utter	<i>Lutra lutra</i>	VU, B2
-Musslor	Tjockskalig målarmussla	<i>Unio crassus</i>	EN, B2, F

**Länsstyrelsen
Skåne**

Östra Boulevarden 62 A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 21 10
Epost lansstyrelsen@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/skane